

ולתת להם חיים בעולם הזה ולתת להם חיים בעולם הבא. בא ראה, פי הוא לקצות הארץ יביט, לתת להם מזון ולספק אותם מכל מה שהצטרכו, משום שהוא משגיח בה תמיד, שכתוב (דברים יא) תמיד עיני ה' אלוהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. משום שארץ זו מה כתוב בה? (משלי לא) ממרחק תביא לחמה. אחר כך היא נותנת מזון וטרף לכל חיות השדה, שכתוב (שם) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

ועל זה פי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים יראה, את כל בני העולם לתת להם מזון וספוק לכל מה שצריך כל אחד ואחד, שכתוב (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. דבר אחר פי הוא לקצות הארץ יביט, להסתכל במעשי בן האדם ולהשגיח בכל מה שעושים בו בני אדם בעולם. תחת כל השמים יראה, מסתכל ורואה כל אחד ואחד.

בא ראה, פיון שראה הקדוש ברוך הוא מעשי סדם ועמרה, שלח להם אותם המלאכים להשחית את סדם. מה כתוב? וירא לוט. ראה את השכינה. וכי מי יכול לראות שכינה? אלא ראה זהר אחד שמאיר ועולה על ראשיהם. ואז, ויאמר הנה נא אדני, באל"ף דל"ת כמו שנתבאר. ובגלל השכינה אותו האור שהאיר הוא אמר סורו נא את בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם.

לא עשה כך אברהם, אלא בתחלה אמר ורחצו רגליכם, ואחר כך ואקחה פת לחם וגו'. אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו. ולבית ורחצו רגליכם והשפמתם

ולמיהב לון חייזן בעלמא דאתי. תא חזי, פי הוא לקצות הארץ יביט. למיהב לון מזונא ולספקא לון מכל מה דאצטריכו, בגין דאיהו אשגח בה תדיר, דכתיב, (דברים יא) תמיד עיני יי אלוהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה. בגין דארץ דא מה כתוב בה (משלי לא) ממרחק תביא לחמה, ולבית איהי יהבת מזונא וטרפא לכל אנון חייזן ברא דכתיב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

ועל דא כי הוא לקצות הארץ יביט תחת כל השמים יראה. לכלהו בני עלמא למיהב לון מזונא וספוקא לכל מה דאצטריף כל חד וחד דכתיב (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. דבר אחר פי הוא לקצות הארץ יביט. לאסתפקא עובדוי דבר נש ולאשגחא בכל מה דעבדי בני נשא בעלמא. תחת כל השמים יראה. מסתכל וחקי לכל חד וחד.

תא חזי, פיון דחמא קדשא בריך הוא עובדין דסדום ועמורה, שדר לון לאנון מלאכין לחבלא לסדום. מה כתיב וירא לוט חמא לשכינתא. וכי מאן יכול למחמי שכינתא, אלא חמא זהר חד דנהיר דקא סלקא על רישיהו. וכדין ויאמר הנה נא אדני באל"ף דל"ת פמה דאתמר, ובגין שכינתא ההוא נהירו דנהיר קאמר, סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם.

לא עבד הכי אברהם, אלא בקדמיתא אמר ורחצו רגליכם ולבית וקחה פת לחם וגו'. אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו. ולבית ורחצו רגליכם והשפמתם אבל לוט אמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו, ואחר כך ורחצו רגליכם והשפמתם והלכתם

וְהַלְכֶתֶם לְדַרְפְּכֶם. בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּמּוּדְעוּן בְּהוּ
בְּנֵי נָשָׂא.

וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרַחוּב נְלִין. בְּגִין דְּכֻף הוּו
עֲבָדֵי אוֹרְחִין דְּעֵאלִין תַּמָּן לֹא הָוה
בַּר נָשׁ דִּיכְנוּשׁ לוֹן לְבֵיתָא, וְעַל דָּא אָמְרוּ לֹא
כִי בְּרַחוּב נְלִין. מַה כְּתִיב וַיִּפְצַר בָּם מֵאֵד
וְגו'. תָּא חֲזִי כַד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲבִיד דִּינָא
בְּעֵלְמָא, שְׁלִיחָא חָדָא עֲבִיד לִיה, וְהִשְׁתָּא
חֲמִינָן תְּרֵי שְׁלוּחֵי, אַמְאֵי וְכִי לֹא סִגֵּי בְּחַד.
אֲלֵא חַד הָוה, וּמַה דְּאָמַר תְּרֵי (הַכִּי הוּא וּדְאֵי בְּגִין דְּחַד)
חַד הָוה לְאַפְקָא לִיה לְלוּט וּלְשִׁזְבָּא לִיה, וְחַד
לְמַהֲפֻךְ לְקִרְתָּא וּלְחַבְלָא אַרְעָא, וּבְגִין כְּף
אַשְׁתָּאָר חַד : (דף קו ע"א):

מדרש הנעלם

רבי פתח בהאי קרא (שופטים ג) וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֵנִיחַ
יְי לְנַסוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי חֲזִי הָוִית
בְּהֵוָה עֲלֵמָא (ולית עלמא) קָאִים (ר"א ולית מעלה) אֲלֵא
בְּאֲנוּן (דף קו ע"ב) דְּשְׁלִיטִין עַל רַעוּתָא דְּלַבְהוֹן שְׁנַאָמַר
(תהלים פא) עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוּ וְגו'. אָמַר רַב יְהוּדָה לְמַה
זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה וְהַמְּלָכוּת, בְּשִׁבְלֵי שְׁפָבֵשׁ
יִצְרוּ. דְּתַנְיָן כָּל הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ מְלָכוּתָא דְּשָׁמַיָא אֲחִיל
עֲלֵיהּ.

דְּאָמַר רַב אַחָא לֹא בְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיִּצְרַר הָרַע
אֲלֵא לְנַסוֹת בּוּ בְּנֵי אָדָם. וּמִי בְּעֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְנַסוּתָא בְּבְנֵי נָשָׂא. אִין. דְּאָמַר רַב אַחָא מִנָּא לָן
מִדְּכְתִיב, (דברים יג) כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא וְגו' וּבָא הָאוֹת
וְהַמּוֹפֵת וְגו' כִּי מִנְסֶה יְי אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. וְלָמָּה בְּעֵי נַסוּתָא
דְּהָא כָּל עוֹבְדוֹי דְּבַר נָשׁ אֲתַגְּלִי קַמִּיה, אֲלֵא שְׁלֵא לְתַת
פְּתַחוֹן פְּהַ לְבְנֵי אָדָם. רָאָה מַה כְּתִיב וְלוּט יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר
סְדוּם, דְּהָוה יְתִיב לְנַסוּתָא לְבְּרִייתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מָאֵי דְכְּתִיב (ישעיה ג) וְהִרְשָׁעִים פְּיָם
מִהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה ג) וְהִרְשָׁעִים פְּיָם נִגְרָשׁ וְגו' ? אֲפֵלוּ בְּשַׁעַת דִּינּוּ שֶׁל רִשְׁעָה הוּא

לְדַרְפְּכֶם, כְּדֵי שְׁלֵא יִדְעוּ בְּהֵם
בְּנֵי הָאָדָם.

וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרַחוּב נְלִין.
מִשּׁוּם שְׁכֻף הָיוּ עוֹשִׂים: אוֹרְחִים
שְׁנַכְנָסִים לְשָׁם, לֹא הָיָה בֵּן אָדָם
שְׁיַכְנִיסֵם לְבֵיתָא. וְעַל זֶה אָמְרוּ,
לֹא כִי בְּרַחוּב נְלִין. מַה כְּתוּב?
וַיִּפְצַר בָּם מֵאֵד וְגו'. בָּא רָאָה,
כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין
בְּעוֹלָם, שְׁלִיחַ אֶחָד עוֹשֶׂה אוֹתוֹ,
וְכַעַת רְאִינוּ שְׁנֵי שְׁלִיחִים, לְמַה?
וְכִי לֹא מִסְפִּיק בְּאֶחָד? אֲלֵא אֶחָד
הָיָה, וּמַה שְׁאָמַר שְׁנַיִם [כְּף וְהַ וְדָא,
מִשּׁוּם שְׁאָחַד] - אֶחָד הָיָה לְהוֹצִיא אֶת
לוּט וּלְהַצִּילוֹ, וְאֶחָד לְהַכֹּף אֶת
הַעִיר וּלְהַשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ, וּלְכַף
נִשְׂאָר אֶחָד.

מדרש הנעלם

רבי פתח בפסוק זה, (שופטים ג)
וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הֵנִיחַ ה' לְנַסוֹת
בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי, רְאִיתִי
בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, [ואין העולם] עוֹמֵד [ואין
מעלה] אֲלֵא בְּאוֹתָם שְׁשׁוּלְטִים עַל
רְצוֹן לְבָם, שְׁנַאָמַר (תהלים פא)
עֲדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוּ וְגו'. אָמַר רַב
יְהוּדָה, לְמַה זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ
הַמַּעֲלָה וְהַמְּלָכוּת? בְּשִׁבְלֵי
שְׁפָבֵשׁ יִצְרוּ. שְׁשֻׁנּוּ, כָּל הַכּוֹבֵשׁ
אֶת יִצְרוֹ, מְחִיל עָלָיו אֶת מְלָכוּת
הַשָּׁמַיִם.

שְׁאָמַר רַב אַחָא, לֹא בְּרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַיִּצְרַר הָרַע אֲלֵא
לְנַסוֹת בּוּ בְּנֵי אָדָם. וְהָאֵם רוּצָה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַסוֹת בְּנֵי
אָדָם? כֵּן. שְׁאָמַר רַב אַחָא, מִנָּן
לָנוּ? מִשְׁכַּתוּב (דברים יג) כִּי יָקוּם
בְּקִרְבְּךָ נָבִיא וְגו' וּבָא הָאוֹת
וְהַמּוֹפֵת וְגו', כִּי מִנְסֶה ה'
אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. וְלָמָּה צְרִיךְ נְסִיוֹן,
שְׁהִרִי כָּל מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם גְּלוּיִים
לְפָנָיו? אֲלֵא שְׁלֵא לְתַן פְּתַחוֹן
פְּהַ לְבְנֵי אָדָם. רָאָה מַה כְּתוּב?
וְלוּט יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדוּם, שְׁהָיָה יוֹשֵׁב לְנַסוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה ג) וְהִרְשָׁעִים פְּיָם נִגְרָשׁ וְגו' ? אֲפֵלוּ בְּשַׁעַת דִּינּוּ שֶׁל רִשְׁעָה הוּא

מֵעַז פָּנָיו, וְאִזִּי הוּא בְּרִשְׁעָתוֹ קָיָם. רָאָה מִה כְּתוּב, טָרָם יִשְׁכְּבוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֵׁם שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גֵן עֵדֶן בְּאֶרֶץ - כֶּף בְּרָא גֵיהֶנֶם בְּאֶרֶץ. וְכֵשֶׁם שֶׁבְּרָא גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה - כֶּף בְּרָא גֵיהֶנֶם לְמַעְלָה.

גֵן עֵדֶן בְּאֶרֶץ, שְׁפָתוֹב (בראשית ב) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵן עֵדֶן וְגו'. גֵיהֶנֶם בְּאֶרֶץ, שְׁפָתוֹב (איוב י) אֶרֶץ עֵיפְתָה כְּמוֹ אֶפֶל וְגו'. גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה, שְׁפָתוֹב (שמואל א כה) וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנֵי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה.

גֵיהֶנֶם לְמַעְלָה, שְׁפָתוֹב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֶּף הַקָּלַע. גֵן עֵדֶן לְמַטָּה, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה לְנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִים מֵאוּר הַגָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. גֵיהֶנֶם לְמַטָּה לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים [של ישראל] שֶׁלֹּא קָבְלוּ בְרִית מִלָּה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּקַבְ"ה וְדָתוֹ וְלֹא שִׁמְרוּ שְׁבֹת, וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שְׂגוּדוֹנִים בְּאֵשׁ, שְׁנֵאֲמַר (יחזקאל טו) מִהֵאֲשׁ יֵצְאוּ וְהֵאֲשׁ תֵּאֲכְלֶנּוּ וְגו', וְכָתוּב (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפַגְרֵי הָאֲנָשִׁים וְגו'.

גֵיהֶנֶם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חֲזְרוּ בְּתַשׁוּבָה, שְׂדוּחִים אוֹתָם לְחוּץ עַד שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ, וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם, שְׁנֵאֲמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן. וְשֵׁם נְדוּנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֲדָשׁ. לְאַחַר כֵּן מְדוּרָם עִם אוֹתָם שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ בְּמֹתָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמְּקוֹם הָרְאוּ לוֹ. וְהַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נְדוּנִים תְּמִיד בְּאֵשׁ וּבְמִים וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים, מִשְׁפָּט הַרְשָׁעִים בְּגֵיהֶנֶם כְּמֵה דְכָתִיב וְזֵי הַמְטִיר עַל סְדוּם וְעַל עַמּוּרָה גְּפְרִית וְאֵשׁ וְגו' וְשׁוֹב וּבְמִים וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים, שְׁנֵאֲמַר (ישעיה סד) וְלֹא יִקְוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֵאֲמַר

נִגְרַשׁ וְגו'. אֶפְלוּ בְּשַׁעַת דִּינּוֹ שֶׁל רְשָׁע הוּא מְעִיז פָּנָיו וְאִזִּי הוּא בְּרִשְׁעָתוֹ קָיָם, רָאָה מִה כְּתִיב טָרָם יִשְׁכְּבוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק כְּשֵׁם שֶׁבְּרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא גֵן עֵדֶן בְּאֶרֶץ כֶּף בְּרָא גֵיהֶנֶם בְּאֶרֶץ. וְכֵשֶׁם שֶׁבְּרָא גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה כֶּף בְּרָא גֵיהֶנֶם לְמַעְלָה.

גֵן עֵדֶן בְּאֶרֶץ דְּכָתִיב, (בראשית ב) וַיִּטַּע יי אֱלֹהִים גֵן עֵדֶן וְגו'. גֵיהֶנֶם בְּאֶרֶץ דְּכָתִיב, (איוב י) אֶרֶץ עֵיפְתָה כְּמוֹ אוֹפֵל וְגו'. גֵן עֵדֶן לְמַעְלָה דְּכָתִיב, (שמואל א כה) וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדוֹנֵי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְכָתִיב, (קהלת יב) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה.

גֵיהֶנֶם לְמַעְלָה דְּכָתִיב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כֶּף הַקָּלַע. גֵן עֵדֶן לְמַטָּה לְנִשְׁמַתָּן שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִים מֵאוּר הַגָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה. גֵיהֶנֶם לְמַטָּה לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים (ד' ישראל) שֶׁלֹּא קָבְלוּ בְרִית מִלָּה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בְּהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָתוֹ וְלֹא שִׁמְרוּ שְׁבֹת, וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שְׂגוּדוֹנִים בְּאֵשׁ, שְׁנֵאֲמַר (יחזקאל טו) מִהֵאֲשׁ יֵצְאוּ וְהֵאֲשׁ תֵּאֲכְלֶנּוּ וְגו'. וְכָתִיב (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפַגְרֵי הָאֲנָשִׁים וְגו'.

גֵיהֶנֶם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חֲזְרוּ בְּתַשׁוּבָה שְׂדוּחִים אוֹתָם לְחוּץ עַד שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ. וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם שְׁנֵאֲמַר (תהלים יב) סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן. וְשֵׁם נְדוּנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֲדָשׁ, לְאַחַר כֵּן מְדוּרָם עִם אוֹתָם שִׁיקְבְּלוּ עֲנָשׁ בְּמֹתָם (ד' ע"א) כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמְּקוֹם הָרְאוּ לוֹ.

וְהַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נְדוּנִים תְּמִיד בְּאֵשׁ וּבְמִים וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים שְׁנֵאֲמַר וְאֵשׁ לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפָּט הַרְשָׁעִים בְּגֵיהֶנֶם כְּמֵה דְכָתִיב וְזֵי הַמְטִיר עַל סְדוּם וְעַל עַמּוּרָה גְּפְרִית וְאֵשׁ וְגו' וְשׁוֹב וּבְמִים וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים, שְׁנֵאֲמַר (ישעיה סד) וְלֹא יִקְוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שְׁנֵאֲמַר

אינם עולים ולא יקומו ליום הדין שנאמר (דברים כט) אשר הפך יי באפו ובחמתו, באפו בעולם הזה. ובחמתו בעולם הבא.

(דברים כט) אשר הפך ה' באפו ובחמתו. באפו - בעולם הזה. ובחמתו - בעולם הבא.

אמר רבי יצחק כהאי גוונא אית גן עדן למעלה ואית גן עדן למטה. אית גיהנם למטה ואית גיהנם למעלה. אמר רבי יעקב הרשעים שקלקלו ברית מילה שבהם וחללו שבת בפרהסיא וחללו את המועדות ושכפרו בתורה ושכפרו בתחית המתים וכדומה להם יורדים לגיהנם שלמטה ונדונים שם ושוב אינם עולים.

אמר רבי יצחק, כמו זה יש גן עדן למעלה ויש גן עדן למטה. יש גיהנם למטה ויש גיהנם למעלה. אמר רבי יעקב, הרשעים שקלקלו ברית מילה שבהם וחללו שבת בפרהסיא וחללו את המועדות ושכפרו בתורה ושכפרו בתחית המתים וכדומה להם, יורדים לגיהנם שלמטה ונדונים שם, ושוב אינם עולים.

אבל יקומו ליום הדין ויקומו לתחית המתים, ועליהם נאמר (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו'. ועליהם נאמר (ישעיה סו) והיו דראון לכל בשר. מה דראון, דיי ראון, שהכל יאמרו דיי בראיתם. ועל הצדיקים שבישראל נאמר (ישעיה ס) ועמף כלם צדיקים וגו'. (ע"כ מדרש הנעלם).

אבל יקומו ליום הדין ויקומו לתחית המתים, ועליהם נאמר (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו', ועליהם נאמר (ישעיה סו) והיו דראון לכל בשר. מהו דראון? די ראון, שהכל יאמרו די בראיתם. ועל הצדיקים שבישראל נאמר (שם) ועמף כלם צדיקים וגו'. (ע"כ מדרש הנעלם).

ויי המטיר על סדום ועל עמורה וגו'. רבי חייא פתח (ישעיה יג) הנה יום יי בא אכזרי וגו'. הנה יום יי בא, דא בי דינא לתתא. בא כמה דאתמר. הבאה אלי עשו. בגין דלא עבדי דינא עד דעאל ונטיל רשו, כגוונא דא קץ כל בשר בא לפני.

מדרש הנעלם). ודי המטיר על סדום ועל עמורה וגו'. רבי חייא פתח, (ישעיה יג) הנה יום יום ה' בא אכזרי וגו'. הנה יום ה' בא - זה בית דין שלמטה. בא - כמו שנאמר הבאה אלי עשו. משום שלא עושה דין עד שנכנס ונטיל רשות. כמו זה קץ כל בשר בא לפני.

דבר אחר הנה יום יי בא. דא הוא מחבלא לתתא כד נטיל נשמתא, בגיני כף אכזרי ועברה. לשום הארץ לשמה, דא סדום ועמורה. וחטאיה (דף קו ע"ב) ישמיד ממנה. אלין יתבי ארעא. מה כתיב בתריה פי כוכבי השמים וכסיליהם וגו'. דהא מן שמיא אמטר עליהון אשא, ואעבר לון מן עלמא. לבתר מה כתיב אוקיר אנוש מפז וגו'. דא אברהם דקדשא ברין הוא סליק ליה על כל בני עלמא.

דבר אחר הנה יום ה' בא - זהו המשחית שלמטה כשנוטל את הנשמה, משום כף אכזרי ועברה. לשום הארץ לשמה - זו סדום ועמורה. וחטאיה ישמיד ממנה - אלו יושבי הארץ. מה פתוב אחריו? פי כוכבי השמים וכסיליהם וגו'. שהרי מהשמים המטיר עליהם אש והעבירים מהעולם. אחר כף מה פתוב? אוקיר אנוש מפז וגו'. זה אברהם שהקדוש ברוך הוא העלה אותו על כל בני העולם.

אוקיר אנוש מפז וגו'. זה אברהם שהקדוש ברוך הוא העלה אותו על כל בני העולם.